

OCHRONA ZŁÓŻ KOPALIN – KONCEPCJA WALORYZACJI I SELEKCJI ZŁÓŻ O ZNACZENIU PUBLICZNYM

SAFEGUARDING OF MINERAL RAW MATERIALS DEPOSITS – A CONCEPT OF VALORIZATION AND SELECTION OF MINERAL DEPOSITS OF PUBLIC IMPORTANCE

STANISŁAW WOLKOWICZ¹, OLIMPIA KOZŁOWSKA¹, KAMILA ANDRZEJEWSKA-KUBRAK¹, DARIUSZ BRZEZIŃSKI¹

Abstrakt. W artykule przedstawiono propozycję nowych zasad selekcji złóż, które, z uwagi na swoją wartość, powinny być objęte ochroną jako Złóża Kopalin o Znaczeniu Publicznym (ZKoZP) szczebla krajowego. Przyjęto, że ochroną należy objąć tylko największe udokumentowane złoża pod względem zasobów, zlokalizowane w obszarach nie wykluczających eksploatacji. Złóża takie powinny spełniać łącznie dwa kryteria: sumaryczne zasoby największych złóż powinny obejmować co najmniej 50% krajowych geologicznych zasobów bilansowych i jednocześnie zasoby te powinny spełniać kryterium bezpieczeństwa dostaw danej kopaliny przez co najmniej 50 lat, przy średnim zapotrzebowaniu obliczonym na podstawie ostatnich 10 lat. Stosując powyższe kryteria, przeprowadzono analizę złóż gipsów i anhydrytów, bazaltów, granitów, granodiorytów, głazów narzutowych i sjenitów, dolomitów, margli, trawertynu, wapieni i wapieni dolomitycznych, kwarcytów, szarogłazów, piaskowców, piaskowców kwarcytowych, margli i wapieni dla przemysłu cementowego oraz wapieni i margli dla przemysłu wapienniczego. Łącznie analizie poddano 828 złóż, a założone kryteria wypełnia grupa 82 złóż. Wśród analizowanych złóż pod względem środowiskowym 6 z nich zaliczono do bardzo konfliktowych, 71 – do konfliktowych, a 5 – do mało konfliktowych. W przypadku kilku złóż bardzo konfliktowych podjęcie eksploatacji, z dużym prawdopodobieństwem, nie będzie możliwe, spełnienie stawianych kryteriów będzie wymagało wówczas poszerzenia listy o kolejnych 6 złóż. Zaproponowano przeprowadzanie weryfikacji waloryzacji złóż zaliczanych do ZKoZP okresowo – nie częściej niż co 5, ale nie rzadziej niż co 10 lat. Zadanie to powinno należeć do obowiązków służby geologicznej.

Słowa kluczowe: złoża kopalin, znaczenie publiczne, kryteria kwalifikacji, waloryzacja złóż, ochrona złóż, planowanie przestrzenne.

Abstract. The article presents a proposal for the new rules for the selection of deposits, which due to their value should be protected as Mineral Deposits of Public Importance (MDoPI) on national level. It was assumed that safeguarding should cover only the largest recognized deposits in terms of resources located in areas not excluding exploitation, which meet jointly two criteria: the total resources of the largest deposits should cover at least 50% of national geological resources and simultaneously they should meet the criterion of security of supply minerals for at least 50 years, with average demand calculated based on data from the last 10 years. Using the above criteria, analysis of the following deposits was performed: gypsum and anhydrite, basalt, granite, granodiorite, erratic boulder and syenite, dolomite, marl, travertine, limestone and dolomitic limestone, quartzite, greywacke, sandstone, quartzite sandstone, marl and limestone for the cement industry as well as limestone and marl for the lime industry. In total, 828 deposits were analyzed, and the assumed criteria were fulfilled in this group of deposits by a total number of 82 deposits. Among them, 6 deposits are very conflict, 71 – conflict, and 5 – partly conflict. In the case of several very conflict deposits, there is a high probability that their exploitation will not be possible, so meeting the criteria will require extending the list of deposits by 6 other ones. It was proposed that the verification of valorisation of deposits classified as MDoPI should be carried out periodically – not more often than every 5, but not less than every 10 years. This task should belong to the duties of the geological survey.

Key words: mineral deposits, public importance, qualification criteria, mineral deposits valorization, safeguarding of mineral deposit, spatial planning.

¹ Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; e-mail: stanislaw.wolkowicz@pgi.gov.pl.

